

Inledning och del 1, s. 1–21 i “Det har aldrig varit lättare att förändra världen”, som enkel text.

Det har aldrig varit lättare att förändra världen

En guide för dig som vill verka som social entreprenör

”Tveka aldrig på att en liten grupp fokuserade, passionerade och drivna människor kan förändra världen. Det är de enda som nånsin gjort det.”

Margaret Mead, människorättsaktivist och sociolog

Hur guiden ska användas

Vad önskar du att någon hade berättat för dig? Den frågan har vi haft som utgångspunkt i arbetet med denna guide.

Vi har frågat verksamma sociala entreprenörer om deras viktigaste lärdomar, deras bästa verktyg och tips. Vi har skapat en metodguide som är hands on, som guidar dig från problem till lösning och hur du kan ta dig framåt steg för steg. Självklart finns det ingen rak linje men vi vet i alla fall att det finns vissa saker som sociala entreprenörer har nytta av att känna till.

I första delen fokuserar vi på socialt entreprenörskap, ger en kort introduktion till begreppet och hur vi kan förstå det.

I andra delen fokuserar vi på dig som person, verktyg för vad du brinner för och vilka värderingar som är extra viktiga för dig.

I tredje delen skapar vi med hjälp av konkreta metoder en bättre förståelse kring det faktiska samhällsproblemet som ska lösas och hur din idé kan svara mot det.

I fjärde delen tar vi upp byggstenar som vi vet är extra viktiga för sociala entreprenörer att tänka på och de verktyg och övningar de själva använder och rekommenderar.

”Vi vill leva i en värld där alla unga växer upp till att bli en changemaker – en värld där det blivit en norm att alla vet att de kan förändra världen till det bättre – och gör så.”

Ashoka

(Innehållsförteckning på sida 5 utelämnas)

Lärare, spelutvecklare eller social entreprenör?

HUR BLIR VÄRLDEN ANNORLUNDA FÖR ATT DU ÄR HÄR?

Det är en fråga som allt fler verkar ställa sig, i alla fall att döma av intresset för socialt entreprenörskap de senaste åren. Varje dag hör personer av sig som har en idé på hur samhället kan bli bättre men inte riktigt vet hur de ska gå tillväga eller vilka verktyg de kan använda sig av.

Sociala entreprenörer är personer med idéer som löser samhällsproblem. **De mäter sin framgång i den samhällsvinst de skapar snarare än ekonomisk vinst.** Vi på Ashoka har över trettio års erfarenhet av att stötta sociala entreprenörer. Raoul Wallenberg Academy har mångårig erfarenhet av att hjälpa unga att bli ännu bättre på att leda sig själva. Vi möttes i insikten att vi båda saknade en konkret guide som vi kunde erbjuda unga med en samhällsförändrande idé, och som vill komma vidare.

Denna guide vänder sig till dig som har en idé du vill jobba vidare med. Den tar upp de viktigaste metoderna och verktygen som vi av erfarenhet vet att sociala entreprenörer behöver för att lyckas. **Vår dröm är att socialt entreprenörskap ska bli ett lika allmängiltigt yrke som att bli läkare, bibliotekarie eller hantverkare.** Vi vill att alla som har en idé på hur samhället kan bli bättre ska kunna få det stöd som behövs.

Vi hoppas att guiden kan vara ett litet steg på vägen.

Lycka till!

Ashoka och Raoul Wallenberg Academy

Del 1 – Vad är socialt entreprenörskap egentligen?

Introduktion och förklaring av begrepp.

”Jag tror att socialt entreprenörskap kan manifesteras på många olika sätt. Det handlar snarare om ett problemlösnings-mindset som kommer samhället till gagn och inte bara mig. Det här var inte mitt drömyrke men jag såg ett problem, fick en idé och tyckte att det var lite för lätt att skapa förändring för att inte göra något åt det.”

Ebba Åkerman, Invitationsdepartementet

”Det sägs att man inte ska ge en fattig person en fisk – utan lära henne att fiska. En social entreprenör nöjer sig inte med att lära någon att fiska, de ger sig inte förrän de har förändrat hela fiskeindustrin.”

Bill Drayton, grundare Ashoka och personen som myntade begreppet ”social entreprenör”

Vad utmärker socialt entreprenörskap?

En social entreprenör är en person som har identifierat ett samhällsproblem och hittat en nyskapande lösning på det. Sociala entreprenörer har samma egenskaper som traditionella entreprenörer. Ofta använder de sig av näringslivets metoder och principer.

Det som utmärker en social entreprenör är intentionen. En social entreprenör mäter inte sin framgång i ekonomisk vinst, utan i vinst för samhället. Det vill säga hur mycket idén har bidragit till att lösa problemet som identifierats.

Vissa sociala entreprenörer driver sina verksamheter som företag, andra som stiftelser eller ideella föreningar. En del kombinerar olika organisationsformer.

Sociala entreprenörer har i alla tider identifierat och löst samhällsproblem på nya sätt – allt från Florence Nightingale som grundade det moderna sjuksköterskeyrket till personer som Sofia Appelgren som idag jobbar med nya integrationslösningar.

Termen socialt entreprenörskap syftar alltså på personen som står bakom en ny lösning på ett samhällsproblem. Det ska inte blandas ihop med termen socialt företag (den organisationsform som en del sociala entreprenörer väljer), social innovation (en idé som vid implementering leder till att lösa en samhällsutmaning) eller CSR (Corporate Social Responsibility som syftar till företags ansvar för en mer hållbar värld).

En lyckad ny lösning går sällan att härleda till enbart en person. Det är alltid många människor inblandade när en ny idé växer fram. Men med social entreprenör tänker vi främst på personen eller personerna som fick idén.

SOCIAL	ENTREPRENÖR
Fokuserad på att lösa problem inom bland annat	Entreprenöriella egenskaper såsom:
→ Utbildning	→ Tydlig vision
→ Hälsa	→ Fokuserad och målinriktad
→ Miljö/klimat	→ Passionerad
→ Mänskliga rättigheter	→ Kreativa i lösningar

Vad är en social entreprenör?

Med en social entreprenör menas en person som har sett ett problem i samhället och kommit på en lösning som förändrar problemet med hjälp av affärsmässiga metoder.

Det som skiljer en social entreprenör från en traditionell entreprenör är att de mäter sin framgång i vinsten de skapar för samhället, snarare än den ekonomiska vinsten.

Vad är ett socialt företag?

Ett traditionellt företag syftar till att maximera den ekonomiska vinsten.

Ett socialt företag syftar till att maximera den sociala skillnaden, det vill säga vinsten för samhället.

Vad är en social innovation?

Ett begrepp som du med stor sannolikhet kommer stöta på flera gånger är sociala innovationer.

Även om termen social innovation är relativt ny i Sverige så är det inte innovationer eller idéer som leder till samhällsförbättring nya. Stora delar av den välfärd som vi ser idag var i början sociala innovationer som förändrade och förbättrade samhället, till exempel sopnedkast, barnomsorg och mikrokrediter.

Sociala innovationer utmärks ofta av att de saknar ”patent”. Istället ser den sociala entreprenören det som en framgång om idén kopieras. En viktig skillnad från traditionella innovationer är att sociala innovationer inte har vinstintresse som sitt främsta mål.

Sociala innovationer kan enklast förklaras som ”nya idéer som fungerar och möter sociala problem”. En bra samhällsinnovation är något som alla tjänar på, både samhället och individen.

ÄR DET OK ATT TJÄNA PENGAR PÅ SAMHÄLLSINNOVATION?

Många sociala entreprenörer arbetar ofta professionellt med sin idé och har en lön. Det är positivt, för det betyder att man hittat en hållbar finansieringsmodell samtidigt som man löser ett problem som gynnar många.

Det är viktigt att poängtera att det är långt ifrån alla sociala entreprenörer som har bolag. De flesta har ideella föreningar, stiftelser eller en hybrid organisationsform, det vill säga det vill säga en blandning av förening, stiftelse, bolagsform eller en hybrid form.

Många sociala entreprenörer jobbar med sin idé vid sidan av studier eller jobb. Det finns givetvis inget facit på vad som är rätt.

NÅGRA SOCIALA ENTREPRENÖRER

Sofia Appelgren, grundare Mitt Liv

Det tar i genomsnitt nio år för personer med utländsk bakgrund att få jobb i Sverige. Genom mentorskap, utbildning, rekrytering och vidgade kontaktnät arbetar Sofia och Mitt Liv med att öppna dörrar för personer med utländsk bakgrund på den svenska arbetsmarknaden.

Robin Liendeborg, grundare Comic Health

Robin såg problemet att myndigheter sällan ger information på det modersmål personen har. Särskilt problematiskt är det inom vården. Han startade Comic Health som är en interaktiv pekbok med ett mediebibliotek som förklarar vårdprocesser på användarens modersmål – före, under och efter vårdbesöket.

Johan Fredriksson, grundare Elevledarna/Didici

I Sverige är idag 23 procent av ungdomarna arbetslösa. Samtidigt hamnar Sverige i botten av listan över kunskapsutveckling i OECD. Elevledarna började som ett mastersarbete vid Lunds Tekniska Högskola när Johan såg att eleven är en underutnyttjad resurs i lärandet. Genom coaching och utbildning ger Elevledarna verktyg för att inspirera och leda veckovisa lektioner där samarbete och personligt ansvar är centrala nämnare.

Admir Lukacevic, grundare Idrott Utan Gränser

Segregation begränsar ofta ungas syn på framtiden och risken att de hamnar i utanförskap ökar. Idrott Utan Gränser (IUG) verkar för att barn och ungdomar ska se möjligheter att forma sin framtid bortom

den sociala tillhörighetens begränsning och därmed undvika ett framtida utanförskap. Admir har sedan starten 2014 genom idrott och förebilder stöttat tusentals barn och ungdomar till att se möjligheter, tro på sig själva, ta för sig och delta aktivt i skola och idrottsliv.

Arvid Morin, grundare Ung omsorg

Unga har svårt att hitta ett meningsfullt extrajobb och personer som bor på äldreboenden tenderar att bli ensamma. Ung omsorg bildades för att skapa meningsfulla möten mellan generationer och ge unga en utvecklande start i arbetslivet. Detta sker genom att unga regelbundet besöker äldre i äldreomsorgen och spenderar tid tillsammans.

Ebba Åkerman, grundare Invitationsdepartementet

Som lärarvikarie på SFI (svenska för invandrare) såg Ebba hur segregerat Stockholm är och hur svårt det är att lära sig ett språk om man inte har någon att prata med. Invitationsdepartementet sammanför människor som vill bli bättre på svenska med människor som pratar flytande svenska över en hemlagad middag.

Natassia Fry och Pegah Afsharian, grundare Kompis Sverige

Varje år får cirka 100 000 människor Sverige som nytt hemland. Det är svårt för etablerade och nya svenskar att lära känna varandra på ett jämlikt och naturligt sätt. Bristen på möten leder till segregation och exkludering, med höga kostnader för individer och samhälle. Kompis Sverige startades för att sudda ut gränserna mellan nya och etablerade svenskar och skapar möten mellan människor genom att matcha ihop etablerade och nyanlända svenskar. Kompisrelationerna ger ett ömsesidigt utbyte som vidgar perspektiv, minskar språkbarriärer och bryter fördomar.

Vilka typiska egenskaper har sociala entreprenörer?

Vi lever i en tid av ständig och snabb förändring där teknik, globalisering och gemensamma globala samhällsutmaningar bara är några av de krafter som driver på. Det är därför viktigare än någonsin att tänka ett extra varv kring vilka egenskaper som är viktiga att träna upp för att kunna trivas, må bra och lämna ett positivt avtryck i världen.

På Ashoka och Raoul Wallenberg Academy är vi övertygade om att varje människa har potential att skapa förändring. Vissa kommer till och med vilja gå så långt som att de har som yrke att skapa samhällsförändring, det vill säga att jobba som social entreprenör. Oavsett vad är vi övertygade om att alla människor gynnas av att ha en samhällsförändrande attityd och inställning i livet, det vi kallar för Changemaking. Dessa personer har några gemensamma egenskaper som vi alla behöver träna oss i – Changemaker skills:

EMPATI

Att vägledas av empati är centralt för changemaking. Genom att öva på empati blir du uppmärksam och lyhörd på vad som händer i din omgivning. Du blir medveten om både dig själv och andra. Du söker efter att förstå känslor och perspektiv i din omgivning. Empati bidrar till att vi värnar om livskvalité och vill agera för vårt gemensamma bästa.

EFTERTÄNKSAMHET

Changemaking innefattar att reflektera kring orsak och verkan. Det innebär till exempel att förstå komplexiteten runt ett visst problem och hur det påverkas av olika faktorer, för att därefter kunna reflektera runt möjliga långsiktiga lösningar. Det handlar också om att våga ifrågasätta nuvarande sätt att göra saker på.

KREATIVITET

Anpassningsförmåga och flexibilitet är viktigt i den moderna världen där vi inte kan vara säkra på vad som händer imorgon. Changemakers anpassar sitt beteende för att passa i nya situationer och effektivt kunna genomföra lösningar. Uppfinningsförmåga, innovation och originalitet är ofta avgörande för att finna långsiktiga och hållbara lösningar på problem.

ATT AGERA

Changemaking handlar om att få saker gjorda. Changemakers agerar för positiv förändring, anstränger sig och är beredda att sätta sina egna intressen åt sidan för att tjäna det gemensamma bästa. En changemaker kan behöva möta den svåra verkligheten, ta risker, övervinna hinder och ta sig tillbaka från ett misslyckande. Det kräver beslutsamhet och uthållighet.

LEDA OCH VISA VÄGEN

Changemakers ber inte om lov innan de agerar utan tar initiativ. Changemaking innebär ofta att flytta gränser, gå före och visa på gott exempel. Changemakers sporrar andra, och gör det möjligt för andra att agera.

SAMARBETSFÖRMÅGA

Changemaking innebär ofta att föra samman människor för att få saker att hända. Changemakers förenas med andra och lär av varandra, ber om hjälp när de behöver och erbjuder hjälp. De är bra på att kommunicera med människor och arbetar ofta i team för att lösa problem som skapar förändring i positiv riktning

”Empati och nyfikenhet är lika viktigt som multiplikation.”

Andreas Schleicher, ansvarig för OECD:s PISA-tester

Changemakerträdet (Ashoka)

TRÄDETS KRONA

Förändra strukturer och system med en samhällsförändrande idé

TRÄDETS STAM

Forma självledarskap och identifiera engagemang: samla på sig changemakererfarenheter

TRÄDETS RÖTTER

Lära sig att öva på Changemaker skills:

- Empati
- Eftertänksamhet
- Kreativitet
- Att agera
- Leda och visa vägen
- Samarbetsförmåga

VISION

Everyone is a changemaker. Ett samhälle där alla har självförtroende och stöd att förverkliga samhällsförändrande idéer.

PROGRAM FÖR VUXNA

Ashokas Fellowship, Ashoka Support Network, Ashoka Wellbeing project, Raoul Wallenberg Academy, Train-the-Trainerprogram

PROGRAM FÖR UNGA

Ashoka Young Changemakers, Bootcamp för sociala entreprenörer, Changemaker Schools, Raoul Wallenberg Academy, Kubprojektet – Varje människa kan göra skillnad

PROGRAM FÖR BARN

Changemaker Schools, Your Kids